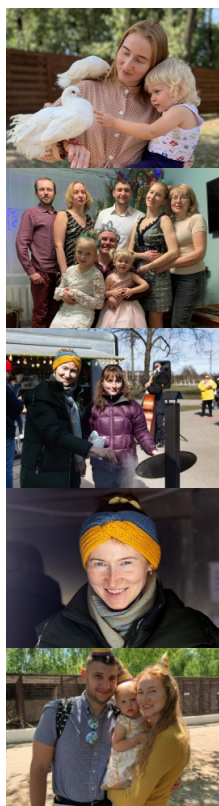

Anastasija Tužanska

Publicēts: 15.05.2022.

Ukrainiete Anastasija: Nav nekā dārgāka par tuvinieku un bērna mieru un dzīvību

Interviju autors
Jānis Pārums

Anastasija Tužanska ir viena no daudzajām ukrainietēm, kuru karš atvedis bēgļu gaitās uz Latviju. Citi iespējams viņu pamanījuši arī televīzijas ekrānos, bet daudzi mūsu novadnieki Anastasiju iepazīna otrajās Lieldienās un maija vidū, kad viņa gatavoja īstu ukraiņu boršču Carnikavas tirgus laukumā. Latvijā viņa ieradusies kopā ar meitiņu, kurai šomēnes ir dzimšanas diena, kamēr pārējā ģimene palikusi Ukrainā. Lēmums pamest dzimto Zaporīžji pieņemts, lai pasargātu meitu. Anastasija tic Ukrainas uzvarai un jau zina, kāda būs pirmā lieta, ko izdarīs, atgriežoties dzimtenē.

“Man Latvijā šajā laikā ir palīdzējuši ļoti daudzi cilvēki. Es no sirds novērtēju palīdzību, atbalstu un katru labu vārdu,” intervijā “Ādažu Vēstīm” uzsver ukrainiete, norādot, ka viņai ir svarīgi pateikt paldies ikvienam.

Skumst un ilgojas pēc ģimenes

Jūs Latvijā esat jau divus mēnešus. Kā šeit esat iejutusies?

Paldies, viss ir labi. Satieku tikai pozitīvus, atsaucīgus un labsirdīgus cilvēkus.

Daudzi Ukrainā ir atzinuši, ka neticēja, ka sāksies karš. Kā jums šķita pirms tas viss sākās?

Es arī neticēju. Pat 24. februāra rītā es neticēju, man likās, ka tā nav patiesība, tā vienkārši nevar būt! Tam pat tagad ir grūti noticēt.

Kad sapratāt, ka jādodas prom?

Šeit dzīvo mana tante, kura mūs uzaicināja. Bija ļoti grūti pieņemt lēmumu, jo kopš pirmās dienas bijām emocionāli nestabili. Kad ir klusums un nav sirēnu, tu vēlies būt tikai un vienīgi mājās. Kad atskan sirēnas, tu bēdz uz pagrabu vai bumbu patvertni. Tādos brīžos tu saproti, ka nav nekā dārgāka par tuvinieku un bērna mieru un dzīvību (*aizlūst balss*). Lēmums palikt vai aizbraukt būtībā *plēsa* mūs uz pusēm. Lēmumu pieņemām vakarā, bet nākamajā rītā jau devāmies prom. Uz Latviju atbraucu tikai ar meitiņu, kurai ir trīs gadi. Lielākā daļa ģimenes palika Ukrainā, tikai mamma un vīramāsa ar bērniem aizbrauca uz Poliju. Pārējie izlēma palikt. Brālis no Harkivas atbrauca uz Zaporīžji, kļuva par brīvprātīgo, tagad kļuvis humānās palīdzības centra vadītāju. Pārējie [ģimenes locekļi] viņam palīdz. Viņu dzīve kļuvusi par palīdzību citiem, jo darba praktiski nevienam šobrīd nav. Tagad par mūsu uzdevumu kļuvis uzvarēt!

Pēc jūsu stāstītā saprotu, ka jums ir ļoti vienota un stipra ģimene.

Jā. Es ļoti mīlu savus vecākus un pēc viņiem skumstu un ilgojos. Brālis, kurš ar sievu un meitu pārbrauca no Harkivas uz Zaporīžji, tagad dzīvo ar viņiem kopā. Visa ģimene vienā dzīvoklī. No sadzīves viedokļa tas, protams, ir sarežģītāk, taču emocionāli ir vieglāk. Kad zvanu viņiem, aicinu, lai sargā viens otru un nestrīdas (*smaida*). Tas ir nenovērtējami, cik ļoti tagad gribas apskaut mīloto cilvēku.

Lēmums bērna interesēs

Lēmumu kopā ar meitu doties prom pieņemāt kopā ar vīru?

Jā, tas bija mūsu kopējais lēmums, lai gan ilgi bijām neziņā, ko darīt. Zaporīžjē bijām pirmās divas kara nedēļas, bet bērns to joprojām atceras. Sapratām, ka bērnam būs labāk, ja brauksim prom. Kad jau biju šeit, vīrs atzina, ka viņam ir mierīgāk, kad mēs ar meitu esam drošībā. Jā, mēs skumstam, sirds lūst, tas ir smagi, taču es zinu, ka manam bērnam te ir drošāk.

Kāds bija jūsu ceļš uz Latviju?

Godīgi sakot, ne tas sliktākais. Manuprāt, līdz Latvijai nokļuvām diezgan veiksmīgi. Līdz Polijai ar vilcienu braucām 52 stundas, no kurām 30 stundas stāvējām uz robežas. Vilciena kupejā bijām 13 cilvēki, visi viens otru atbalstīja, konfliktu nebija. Visiem bija grūti sēdēt, neviens negulēja. Bērniem bija smagāk, viņi ik pa laikam raudāja. Kad tikām pāri robežai, brīvprātīgie mūs aizveda līdz baznīcai, kur mēs pārģērbāmies, paēdām un četras stundas atpūtāmies. Pēc tam ar mikroautobusu mūs aizveda līdz Rīgai. Šādā situācijā divarpus diennaktis tikt līdz Latvijai – tas ir ātri. Latvijā ieradāmies 9. martā.

Šobrīd esat regulārā saziņā ar ģimeni?

Jā, paldies Dievam, ka ir sakari. Sazināmies trīs reizes dienā. Meitiņa spēlējas ar telefonu un redzot tēta bildi telefonā, to glāsta, skūpst un apskauj. Tas ir mīļi un skumji vienlaikus.

Ukraiņu borščs Carnikavas tirgus laukumā

Aprīlī jūs Carnikavas tirgus laukumā piedalījāties labdabības pasākumā, gatavojot boršču. Kādas bija atsauksmes no sanākušajiem? Tikai pozitīvas. Dzirdēju tādas frāzes kā “es nekad neesmu tādu boršču ēdis” vai “ši ir gardākā zupa, kādu jebkad esmu baudījis”. Bija ļoti patīkami. Laiks todien bija diezgan vēss, tāpēc karsta zupa un tēja laikam bija labākais, ko baudīt vējinātā laikā. Kad zupa gatavota ar dvēseli un mīlestību, ar vislabākajiem vēlējumiem, tā vienmēr ir garšīga (*smaida*). Neuzskatu, ka esmu izsmalcināta kulināre, gatavoju ēdienu kā mājas pavarda turētāja, neizmantojot nekādas slepenas sastāvdaļas. Carnikavā boršču gatavoju tieši tāpat kā darīju to mājās.

Borščs ir viens no ukraiņu nacionālajiem ēdieniem. Kāds ir īsts ukraiņu borščs?

Katra saimiece to gatavo pēc savas receptes. Pat ģimenes ietvaros katram tas sanāk savādāks. Daudzviet pasaulē kafejnīcās tiek rakstīts, ka borščs ir krievu ēdiens, tāpēc pērn Ukraina iesniedza pieteikumu UNESCO (Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijā) uz 700 lappusēm atzīt boršču par Ukrainas vēsturisko mantojumu, ukraiņu ēdienu. Šobrīd pieteikumu izskata. Boršču Ukrainā gatavo katrā ģimenē jebkurā pilsētā vai ciemā. Tā ir daļa mūsu būtības un kultūras.

Jūs teicāt, ka neesat kulināre, taču garšīgi gatavojat. Kādā no jūsu intervijām dzirdēju, ka arī jūsu ģimenes vīrieši labi gatavo. Jā, un viņi arī nav kulināri. Mīlestība pret ēdienu gatavošanu nāk no divām pusēm – vīra un sievas. Tieši tāpat ir maniem vecākiem, mana vīra vecākiem un arī brāļa ģimenē. Mums gatavo abi ģimenes locekļi, palīdzot viens otram.

Vai jūs pārsteidza tas, ka pasākumā Carnikavā borščs tik ātri beidzās?

Jā, ļoti, jo man šķita, ka 16 litri ir daudz. Pēc tam mēs pagatavojām vēl vienu katlu ar 16 litriem, un tas arī ātri tika izēsts. Ja godīgi, tad ar Nadju, otru ukraiņu meiteni, ar ko kopā gatavojām, pat nepaspējām paēst pašu gatavoto boršču (*smejas*). Protams, gatavojot neredzējām, taču tas arī viss. Tikai pēc atsauksmēm un mirdzošām acīm sapratu, ka ēdiens ir izdevies. Cilvēki nāca klāt, pateicās par zupu, jautāja, kā es jutos. Es labprāt ar katru no sanākušajiem būtu parunājusi ilgāk un pastāstījusi par sevi un savu dzimteni plašāk, bet nācās koncentrēties ēdiena gatavošanai. Pats pasākums tika iepļānots spontāni, Uldis [Veits, pasākuma organizators] man piedāvāja un es piekritu. Burvīgi bija ne tikai sanākušie cilvēki, bet arī muzikanti – īsti brīnumdari! Gatavot mūzikas pavadījumā bija brīnišķīgi. Domāju, ka boršča garšu ietekmēja arī mūzika. Tā ir unikāla kombinācija – ukraiņu garšas un latviešu mūzika.

Aizkustina latviešu atbalsts

Zinu, ka jūs jau neredzējāt latviešu valodu. Sākot to apgūt uzreiz ieradoties Latvijā?

Jā, pirms tam pieredzes ar latviešu valodu man nebija. Pierakstu vārdus un frāzes, ko gribu pateikt, iegaumēju tās. Tagad jau ieklausos cilvēku sarunās un aptuveni saprotu, ko viņi saka vai par kādu tēmu runā. Varu teikt, ka protu sazināties četrās valodās – zinu ukraiņu, krievu, un angļu valodas, kā arī apgūstu latviešu valodu. Reizēm gan grūti pārslēgties no vienas valodas uz citu.

Iepriekš esat bijusi Latvijā?

Jā, bet sen – pirms 19 gadiem, kad man pašai bija tikai 15 gadu. Kaut kas no tad redzētā pat ir palicis atmiņā.

Jūs savā apgērbā izmantojat ukraiņu nacionālās krāsas – zilo un dzelteno. Vai jums ir svarīgi, ka arī latvieši, atbalstot Ukrainu, izmanto ukraiņu simbolus?

Ziniet, tas patiesībā ir ļoti svarīgi! Kad es atbraucu uz Latviju un ieraudzīju, ka karogi ir pie katras administratīvās ēkas, iedzīvotāju māju logos, autobusos, tramvajos... (*ietur pauzi*) Man tāpat kā tagad gribējās raudāt. Tas, ka cilvēki atbalsta un viņiem nav vienalga, ļoti aizkustina. Tas ir nenovērtējams atbalsts. Kad es to visu redzu un dzirdu, man paliek nedaudz siltāk. Es saku paldies ikvienam, kas kaut kādā veidā atbalsta Ukrainu (*aizlūst balss*). Katrs labs vārds un smaids mums ir svarīgs.

Būtibā Ukrainā notiekošais apvienojis gan pasauli, gan ukraiņus kā tautu.

Novērtējot citu valstu atbalstu, man jāatzīst, ka Ukraina pati dara ļoti daudz, lai apturētu šo agresiju un tā neizplatītos pa visu pasauli. Mēs esam stipra un vienota nācija, kas cīnās par savu neatkarību. Protams, karš mūs ir ļoti apvienojis. Es redzu kā ukraiņi palīdz viens otram, atbalsta, pārskaitot nopelnīto naudu armijas vai bēgļu atbalstam, medikamentu iegādei. Kāds vairāk, kāds mazāk, bet ikviens mans paziņa dara, ko vien var. Mana vecmāmiņa, kurai ir jau 85 gadi, dzīvo okupētajā teritorijā. Kad viņa saslima gan ar *kovidu*, gan pneimoniju, mēs diemžēl pie viņas nevarējām nokļūst, taču pavisam nepazīstami cilvēki viņai nesa viņai zāles, ēdienu, sniedza visu nepieciešamo atbalstu. Esmu saglabājusi visu šo cilvēku tālrunu numurus. Kad mēs uzvarēsim, pateikšos katram personīgi. Tagad gribu palīdzēt ar savu atbalstu ikvienam, kam tas ir nepieciešams. Sajūtu armijas, teritoriālo aizsardzības vienību, valsts un tautas vienotību. Tie cilvēki, kuri mums palīdz Latvijā un citur pasaulē, būtibā turpina mūsu iesākto. Es pat nezinu, kā to nosaukt. Tas [pašu ukraiņu un pārējās pasaules atbalsts Ukrainai] ir kā vienots organisms, viena elpa. Es to redzu un jūtu.

Solījums vīram

Kas šajos sarežģītajos laikos jūs iepriecina?

Katru reizi tas ir kaut kas cits. Reizēm mani iepriecina Ukrainas karogs, citkārt zili dzeltenā krāsā izgaismotā opera. Tad acīs sariesas asaras. Prieku rada arī bērns, kurš ieraudzījis skudru (*smejas*). Protams, tagad smaids manā sejā ir retāk, taču tas parādās. Uzmanību no domām tagad novērš darbs, jo esmu sākusi strādāt savā profesijā, esmu kosmetoloģe. Ukrainā man ir kosmētikas salons, kurā nostrādāti 11 gadi. Mīlu savu darbu, tas man dod emocionālu līdzsvaru un uztur darbīgumu. Darbā ir vieglāk sevi turēt rokās, pārslēgties uz citu vilni. Šeit strādāt sāku tikai tad, kad biju iekārtojusi meitiņu bērnudārzā. Maijā meitai ir dzimšanas diena, kuru cerējām nosvinēt jau dzimtenē, taču saprotu, ka tas nenotiks (*nopūšas*). Varbūt augustā, kad man būs

dzimšanas diena.

Kādu dienu karš beigsies un jūs varēsiet atgriezties dzimtenē. Kas būs pirmā lieta, ko jūs tad izdarīsiet?

Es jau vīram apsolīju, ka mājās atgriežīšos augstpapēžu kurpēs un visīsākajā kleitiņā, kādu Latvijā atradišu. Un noteikti uzkrāsošu lūpas sarkanā krāsā, apskaušu un ilgi skūpstīšu viņu.

Ar Anastasiju Tužansku sarunājās Jānis Pārums

<https://www.adazunovads.lv/lv/cilveki-novada-katalogs/anastasija-tuzanska>